Kelet-Nyugat Kanadai Magyar Ujság

Winnipeg, Man. 1934 aug. 14.

SZERVEZETBEN AZ ERŐ! LE A KÉNYSZERMUNKÁVAL!

Munkás Ujság

JÓL FIZETETT MUNKÁT RELIEF-HELYETT — ÖT NAPOS MUNKAHETET, HÉT ÓRÁS MUNKANAPOT A KIHASZNÁLÁS BÜNTETÉSET — MUNKÁS-KÉPVISELŐKET OTTAWÁBA!

A MUNKANÉLKÜLI-BÁLESETI- S ÖREGKORI BIZTOSÍTÁS ORSZÁGOS KITERJESZTÉSÉT — A KÖZÜZEMEK SZÖVETKEZETTÉKKÉ ALAKÍTÁSÁT — AZ UZSORA KIIRTÁSÁT!

VÉGRE egy 100 százalékos javulásról is beszámolhatunk! A nova-scotiai Sydney acélgyára 2,500 munkással dolgoztat, még pedig öt-hat szakmában hetenként, ami a tavalyi viszonyokkal szemben 100%-os emelkedést mutat. A munka sajnos csak addig tart, míg a birodalmi kormány által rendelt 50 ezer tonna vasuti sínt elkészítik.

•

SASKATCHEWAN kormánya olyan szorult pénzügyi helyzetbe került, hogy az utmunkákat az egész tartomány területén beszüntettette. Parker közigazgatási miniszter határozottan kijelentette, hogy mindaddig, míg Ottawa nem emeli fel az államsegélyt és olyannyira kétségbeejtő a lakósság helyzete a kiszáradt területeken, az utmunkák megkezdéséről szó sem lehet.

•

85 CENTRE szállították le $1.-ről a legényemberek heti ellátási költségeit Manitobában, viszont a családos munkanélküliek relief-jét egyelőre meghagyják az eddigi alapon. Manitoba államsegélyét havi 135 ezer dollárra szállította le az ottawai kincstár s a legényemberek fenti megrövidítésében az a nevetségesen szomoru, hogy legjobb esetben háromezer dollárt takaríthanak meg ily módon a nincstelen vándorok bőrén.

•

20 SZÁZALÉKOS fizetésjavitást harcoltak ki a montreali sztrájkoló tüipari munkások, minek alapján a mult hét végén 2,000 ember állott munkába a francia-kanadai főváros szabómühelyeiben. Míg a 20%-os béremelés a darabszámra dolgozókra vonatkozik, a hetifizetéses alkalmazottak 10%-os javitással is beérték. Ugyanekkor a heti munkaidőt 48 órában állapitották meg, a tulóráért pedig másfélszeres bért kötelesek fizetni a munkaadók.

•

VIRGINIA amerikai állam Derby városa mellett felrobbant a Stonega szénkitermelő vállalat tárnájában a bányalég. Napokon át képtelenek voltak az elzárt tárnát megközeliteni a mentők és mire kialudt a föld méhében dühöngő pokoli tüz, a külvilágtól elzárt 17 bányásznak már csak megszenesedett holttestét találták meg.

•

A JASPER észak-albertai müut munkálatainak befejezése és Calgary, valamint Edmonton terheinek enyhitése céljából az ottawai kormány 1,200 családos munkanélküli toboroz a két nagy albertai városban 40—45 centes órabérrel. Hir szerint mindkét városból 600-600 embert alkalmaznának a nagyszabásu utmunkánál.

•

HIRESEK voltak mindig a magyar vargák, akár csizmát, akár finom női cipellőt kellett készíteni. De a háboru óta nehéz napok virradnak a derék mesterekre, mert az emberek jobban kedvelik a gyári cipőt. A szegedi cipészek az augusztus 12.-én végződött "Szögedi Hét" keretében kiállitáson mutatták be, hogy szemre olcsó a gyári holmi, de mennyivel jobb a becsületes kézimunka. Reméljük, hogy a sok munkáskezet foglalkoztató szakemberek visszanyerik hütlen megrendelőik nagy részét.

•

A CROWLEY winnipegi nagy tüipari üzem számtalan alkalommal adott jogos elégedetlenségre alkalmat munkásainak fizetése és dolgoztatása terén. Ezzel magyarázható, hogy alkalmazottai az elsők között csatlakoztak az általános szabósztrájkhoz. Mult kedden reggel nagyobb tömeg piketelő jelent meg az üzem bejáratánál és a sztrájktörők védelmére kirendelt rendőröket előbb záptojással, majd kövekkel kezdték dobálni. Az egyik sulycs halántéksebbel terült el, mire a "zsaru"-k ellentámadásba mentek át, egy piketelőt alaposan fejbevágtak és többet előállitottak, mire a tömeg szétoszlott.

FOGLALÁS HELYETT AZ ADÓSSÁGRENDEZÉS TÖRVÉNYES VÉDELMET A TERMÉNYÁRAK KÖLTSÉGEN FELÜL EMELÉSET — A KÖZIGAZGATÁS EGYSZERŰSÍTÉSET, AZ ADÓTERHEK CSÖKKENTÉSET — AZ IPARI CIKKEK S A VASUTI FUVARDÍJAK LESZÁLLÍTÁSÁT!

Farmer Tudositó

DOLLÁRRA emelkedett a buza jövő májusi elővételi ára a winnipegi tőzsdén, amire mult julius óta nem volt példa. A még mindig tartó nyugati szárazság hirére szilárdak a mult hét végén ismét emelkedett gabonaárak. Az aratás különben mind általánosabbá válik a préri déli részein, bárha a hozam kevés helyen kielégitő.

•

AZ ÁLLATÁLLOMÁNY könyörtelen lemészárlását ajánlják a kiszáradt területek gazdáinak. A rettenetes helyzetben nem sokat segitene a kormány által kilátásba helyezett téli takarmány, miután ez többe kerülne, mint amennyit jövő tavasszal kaphatnának az állatokért. A szerencsésebb vidékek állattenyésztői viszont tiltakoznak az ilyen erőltetett "megoldás" ellen, mert hiszen ezzel még jobban lenyomnák az árakat és a vágóhidak csunyán kihasználnák a farmereket.

•

20 MILLIÓ dolláros profitot vág zsebre az ottawai államkincstár a pool közvetitésével évek óta végzett buzaár-kiegyenlitési mesterkedés következtében. Az eladósodott szövetkezeteket ugyanis MacFarland calgaryi buzakereskedő irányitása alá helyezte Bennett miniszterelnök. Olyan sikerrel dolgozott a világpiacon a pool, hogy 20 milliót térithet meg a kormánynak a bankok által garantált kölcsönök törlesztésére.

•

A HUDSON öböl manitobai kikötőjében fellendült az alig néhány hónapra remélhető forgalom. Nem csupán gabonával megrakott tehervonatok igyekeznek Churchill felé, hanem augusztus 11.-én Prince Albertről utnakinditották az első idei hizómarha szállitmányt is. Kereken 290 válogatott tinót hajóznak be Churchillben, hogy a rövidebb és olcsóbb tengeri uton érjék el az angol piacot.

•

A DUNA völgyében összesen 250 millió bushel az idei termés hozama a tavalyi 365 millió bushellel szemben. Miután ebben Magyarország, a szerbek által megszállott Délvidék, továbbá Bulgária és Oláhország termése is beleértendő, a jelek szerint Közép-Európa kivitele a télen nem fog sok borsot törni Kanada orra alá.

•

GYARMATI Károly Cegléd melletti tanyáján szántott, aminek közelében nemrégiben méhest állitottak fel. Egyszerre kitört egy raj méh és ellepte a gazdát és két lovát. A két lovat halálra csipték, de szegény Gyarmati is nagyon sulyos állapotban került a ceglédi kórházba.

•

A HAZAI bikák vadságát bizonyitja egy tragikus hir. Nagy Róza haza akart a mezőről egy bikát terelni. A bika azonban megvadult és nekiment a leánynak. Róza szaladt és bemenekült az első utjába kerülő házba. A bika azonban oda is követte. A leány hiába zárta magára az ajtót, a megdühödött állat nekiment az ajtónak, betörte és megtaposta a leányt. Két legény vasvillával sietett szegény Nagy Róza segitségére, ki is húzták a bika lábai alól, de olyan sulyosan megsebesült, hogy kórházba szállitás közben meghalt.

EMELKEDIK A HÁZASSÁGKÖTÉSEK SZÁMA

A magyarországi adatok szerint ez év május havában a házasságkötések száma jelentékenyen emelkedett. Összesen 9049 házasságot kötöttek, ami 1526-tal mulja felül a mult év május hó folyamán megkötött házasságok számát.

GOLYÓMENTES PARAFASISAK

A londoni országos fizikai laboratórium többévi kisérletezés után srapnel- és golyóbiztos sisakot készitett, amelynek sulya a jelenleg használt acélsisak sulyának alig egyharmada. Az uj sisak anyagának fő alkotórésze rendkivül magas nyomás alatt süritett parafa, amely olyan ruganyos és oly hallatlan ellenálló erejü, hogy 7 font sulyu pöröly ütései alig hagynak nyomot rajta. A világháboruban tudvalevőleg a katonák gyakran halálos fejlövések veszedelmének tették ki magukat, mert nem tudták állandóan viselni a nehéz és meleg acélsisakot.

PÉNZÉT
küldje irodánk utján a legjobb áron, gyorsan és pontosan.
FARMOT
a legjobb feltételek mellett és legolcsóbban vehet irodánk utján.
CSALÁDJÁT
hozassa ki RÉSZLETFIZETÉSre. — Az ügyét megelégedésére intézzük el.
UTAZZON
haza irodánk utján, s odavissza való utazásnál a
HAJÓJEGYEK ÁRA BUDAPESTIG CSAK $97.75
KÉRJEN PÉNZKÜLDŐ IVET S MINDEN ÜGYBEN IRJON FELVILÁGOSÍTÁSÉRT az alábbi címünkre:
Dr. JÁNOSSY & Co.
486½ Queen St. West
TORONTO, Ont.

WINNIPEG, Man.

A Schefbeck J. Istvánné szervezésében alakult és hónapok óta sikerrel működő Gyermek Club csütörtökön, 16-án délután gyermek pikniket rendez, melyre ezuton is meghivja a tagokat, azok szüleit, valamint minden érdeklődőt.

A gyermek piknik helye a Kildonan Park, mely a 26-os villamossal érhető el. Találkozás ideje délután ½2, a Kildonan Park bejáratánál. (Hirdetés)

3 PONTBAN KIVÁLÓBB mint bármely más kávé

MILLIÓK élvezik naponta a Maxwell House kávé zamatos jó izét — azt a hires keveréket, amit Dél telepesei élveztek évtizedekkel ezelőtt. Mindig olyan üde, mintha frissen pörkölték volna, hiszen a Vita-Fresh csomagolási eljárás minden levegőrészecskét eltávolít a bádogdobozból. Az eredeti zamatját megtartó Maxwell House kávét különleges eljárással darálják, ugyhogy bármilyen módon készít belőle kávét, az izt adó részecskék szabadon érintkeznek a gőzölgő vizzel. Kanadában pörkölik és csomagolják.

MAXWELL HOUSE COFFEE

"GOOD TO THE LAST DROP"

MH17-34

Könnyen meghült

Mr. Philipp Wagner, Chicagóból, Ill., irja: "Régebben könnyen meghültem, télen épp ugy, mint nyáron. Belelm rendetlenül működtek és sokat szenvedtem fejfájástól, mindez megváltozott amióta a Forni-féle Alpenkrautert használom". Ez az üdvös hatásu gyógyfü orvosság jótékony hatást gyakorol az emésztés és eltávolitás folyamatára és elősegiti ezzel az ép és egészséges test felépitését. A Forni-féle Alpenkrauter drogistáknál nem kapható. Csakis külön helyi ügynökök árusitják. Ha a szomszédságban még nincs helyi ügynök egy nagy próbaüveget bérmentesen küld önnek egy dollárért Dr. Peter Fahrney & Sons Co., 2501 Washington Blvd., Chicago, Ill. Irjon ingyenes magyar olvasni valóért és felvilágositásért.

VOGUE
TISZTA FEHÉR CIGARETTA PAPIR

5¢ Sodorjon ezen hófehér cigarettapapirosból, ugy füstöl, mintha a dohányra szabták volna!
EGY NAGY CSOMAG

A GORDIUSI CSOMÓ ÖCSÖKÖN

Irta: NAGY MIKLÓS

Hivnak ebédhez, de még Bojtos bácsival van tárgyalni valóm. Negyedórája diskurálunk, mig végre kiszimatoltam, mi ügyitette hozzám. Hát a közelgő biróválasztás. Kerülgetett jobbról-balról beszédével, hogy kitudja belőlem a véleményemet. Nekem erről még nincs véleményem, mert a mostani biró hivatala csak három hónap mulva jár le. Bojtos bácsi először ámuldozott ebbeli mulasztásomon, azután zsörtölődni kezdett. Ilyen fontos dolgot előre kell összepászitani. Mikor ő a Wekerle idejében biró lett, már egy félévvel előbb megkezdődtek az irányozódások. Nehéz időben a jó hajós jobbban körülhorgol a szemével. Azért kell már most is idejében irányozódni. Itt volna mindjárt az ő veje, Bikki János. Igen alkalmas személy. Ismeri jobban, mint a bundája bélését, hiszen huszonegynehány esztendővel ezelőtt adta oda neki jó szivvel a leányát. Igen-igen meri kommendálni. Őt is az apósa kommendálta akkoriban a Wekerle idejében és milyen jól járt vele a község. Akkor épült a bika-istálló, a hodály és sok egyéb hasznos dolog. Ugy bizony!

Igen meg volt elégedve a mondókájával, mert ragyogó arccal parolázott velem. Hát csak gondolkozni a dolgon! Mert ha az evangéliumot erősen is marokra fogom, de a földi ügyekbe is kell egy kis belelátás.

Az ügyet mégsem tartottam olyan fontosnak, mint Bojtos bácsi. El is feledkeztem volna róla, ha másnap estefelé be nem koppint az öreg Kaló. Kaló is birőügyben sántikálhat, mert különben lelki tanácsra eddig még nem volt szüksége. Mivel a neve ezennel megörökitődik, ki kell jelentenem, hogy derék, jó ember. Valahonnan ráragadt a becsület, de nem igen a predikációkból, mert a templomban tüstént elszundit, ha a padjába telepszik. Kaló nem teketóriázik megérdeklődi, kit találok erre megfelelőnek. Elháritottam a megtisztelő bizalmat:

— Maguk jobban ismerik egymást. Én alig három éve vagyok itt. Különben is tudtommal a szolgabirónak van joga hármat jelölni . . .

Hát persze, persze! Nagyon helyesen beszélek. Ők az ábécétől a temetési ámenig egymás mellett élnek. Belátnak egymás keritésén. Jobban kitudják hüvelyezni a jóból a célirányost. Mert a bekecs is, meg a bunda is a hidegre szolgál, de azért tudni kell a módját, melyik milyen utra való. Ő tudna is megfelelőt. — Dehogy is bundát! — Birónak valót. Itt van az édes jó komája, Bertók András. Az a vén Bojtos a saját vejét, Bikkit szeretné a községházába sinkófálni. De abból nem lesz semmi. Nem birónak való személy. Odahaza is az asszony hordja a kalapot. Katona se volt, nem érthet az ilyen a reglamához. Mert — könyörgöm — az ő katonaságát még az apja egy kis mikkmakkolással tudta le. Az asszentáló doktor előbb az öreg zsebét vizsgálta meg, csak azután kopogtatta meg a fia tüdejét. Ugy ám! Azért szerezhettek Bikkiék még tiz holdat, mig ők a többiek Szarajevóban ették az erdei szilvát a prófunt mellett. Nem is feledték el, mert mikor hazajöttek, egy éjszaka tréfából mankót kötöztek a házuk kéményéhez. Ellenben az ő kedves egy komája, Bertók — kis hijja, hogy manipuláns őrmester nem lett. Ő hamarosan rendbe sodorintaná a garázda legényeket. A cigánysorról nem is beszélve, mert azok részére alkalmatosabb regulázó nem teremtődött mifelénk. Káló türelmesen kiteregette többi jó tulajdonságait is az ő édes egy komájának. Ilyenkor világosodik ki, hogy milyen jó, hasznavehető emberek is élnek még ezen a földi világon.

Igen örültem Bertók képességeinek, de szavamat mégsem adtam oda. Ráérünk. Képviselőválasztások rejtelmeiben megedzett egyén sem tudja eléggé mérlegelni egy falusi biróválasztás veszélyeit, ha a falu véleménye pontosan két egyenlő részre oszlik. Csak olyan nadrágos ember próbáljon ebbe a küzdelembe vegyülni, akinek a fejét ujra könnyen össze lehet drótozni. Ide taktika kell. Aki nem ért hozzá, az üljön a verandára és figyelgesse a következendőket.

A választási irányozódás lassankint hatalmas küzdelemmé dagadt. A szél sem születik garabonciásnak. Előbb a tengerparton valahol könnyü szellőként megsimogatja a járókelő arcát. Még meg is dicsérik érte a nagy melegben. Aztán nekiduhajodik valahol a hegyek közt. A szomszéd országban még ablakot tör, nálunk már kéményeket döntöget.

Az egyik este hallani lehetett egy nótát, amiben el volt mondva, hogyan szabadult ki Bikki a katonaság alól. Másnap este más legények arról daloltak, hogy dobták vissza Bertóknak a keritésen át a jegygyürüjét. Következő napon ismeretlen tettesek felbiztattak egy talyigás zsidót, menjen be Bertókékhoz, mert ott gyürüt akarnak venni. A zsidó nem lett volna zsidó, ha föl nem kapja az elibe hajitott üzletet. Saját lábán ment be Bertókék portájára, de a talyigára irgalmas kezek rakták fel. Ki is kapcsolta üzleti köreiből ezt a falut.

Ezzel szemben Bikkinét másnap reggel a méreg majdnem szétvetette, amikor a ház előtti kis kertben egy mankót talált az egyik rózsafára kötve. Ha még pirkadatkor észrevette volna! De már az összes iskolásgyerekek ott vihogtak a keritésnél. A mankóról egy gyászszallagot lebegtetett a szél. Hogy micsoda szégyen! Az ő eladó lányának, az Erzsinek rózsafáját igy meggyalázni. Csak kitudhatná a tettest, az bizony idő előtt megkopaszodnék a keze közt. A méreg netovábbja azonban mégis az volt, amikor azt hozták hirül, hogy a tettes maga az ellenfél fia, Bertók Sanyi. De hát akkor hogy volt lelke, hogy volt pofája másfél évig idejárni a Bikki-portára s a szelet csapni az ő Erzsi lányuknak. Hogy ezek a zsellérből kitollászkodott Bertókék még az ő lányukhoz akarták kötni azt az éjféli csavargót. Még jó, hogy idejében kivedlett a báránybőrből az igazi természete.

Most már aztán teljesen beborult a világ. Bertók Sanyi egy este titokban odaosont a szokott ablakhoz, amit azelőtt annyit megkopogtatott. Ki akart magyarázkodni Erzsike előtt a förtelmes gyanusitás miatt. De Bikkiék kocsisa és tehenese villanyéllel emelték át a keritésen. Ilyenkor pedig nincs ráérkezési idő a magyarázkodásra.

Az ügy most már olyan gordiusi csomónak tünt fel, hogy azt kibogozni emberfölötti feladatnak látszott. Aki békiteni próbált, az vagy csalódva, vagy sértődve vonult vissza a hálátlan foglalkozástól.

Egyedül Bertók Sanyi nem vesztette el a fejét ebben a kavarodásban, pedig igen megzökkent, amikor a garádon átemelték. A szerelem sok ostobaságot okozott már a földön. Állitólag vak és süket. (Tessék elolvasni a világtörténelmet!) Bertók Sanyi szerelme — ugylátszik — másféle volt. Azon töprengett, hogyan tudna ő véget vetni ennek a viszálykodásnak, aztán pedig Erzsikével is elhitetni, hogy nem ő csinálta azt a galád tréfát.

Egy reggel szó nélkül begyalogolt a járási székhelyre. Bekopogott a főszolgabiró irodájába. A főszolgabiró felnézett, ránézett és szokott rövidséggel kezdte:

— Milyen ügyben?

— A falu ügyében!

A főszolgabiró jobban megnézi a legényt, nincs-e valami elmebaja? Nem olyan a szeme. No, mindjárt kiviláglik, mit akar A főbiró különben népszerető ember.

— Hát öcskös, a falu ügyében majd csak akkor gyere hozzám, ha biró leszel.

— Éppen pedig a biró-ügyben jöttem.

— Nono! — Tanulj te még apád mellett ekét vetni. Majd husz év mulva elbeszélgetünk a biró-ügyekről.

— Éppen pedig azért jövök megkérni főbiró urat, hogy az apám ne legyen biró.

A főszolgabiró értetlenül néz rá. Ilyen kéréssel még nem állottak elő ebben az irodában. Ennek igazán végére kell járni.

— No öcsém mondj el szépen mindent elejétől fogva. Mert még eddig semmit se érték.

Erre várt a fiu. Előadta a mondókáját, amit utközben jól összeabroncsolt. A szolgabiró szeme mind derüsebben nézett.

— Jól van fiam! Derék legény vagy. Menj haza. Ne szólj senkinek. A választást elintézem én. Te pedig a békességet szerkeszd össze az öregek közt.

Még le is parolázott a fiuval.

Választás napján a főbiró két "semleges" embert jelölt és az eddigi birót a harmadiknak. Meg is választották még egyszer a régi birót egyhangulag.

Titokban örült az egész falu, hogy megszabadult a lidércnyomástól, ami már hónapok óta megfeküdte a községet. Jött utána az áldomás. Az áldomás jókedvvel szokott járni. Csak két ember nem vett részt ezen az áldomáson, de az már igazán se nem szoroz, se nem oszt ilyen egyértelmü faluban. Olyan az, mintha két kis muslinca kering egy akó bor felett, amit ugyis elfogyasztanak. Igy magyarázgatta ezt az egyik jókedvü választó, aki tegnap még Bertók-párti volt.

A nyitott ablaknál élvezem a kellemes estét. A községháza udvaráról vidám nótaszó szállong.

Átellenben a Bikki Örzse ablakát megkocogtatja valaki. Az ablak igen gyorsan kinyilott. Ugy gondolom, hogy Örzse szivesen áll az ablaknál. Sőt ki is hajol. Beszélgetnek. Nem hallom a beszédet, de sejtem, hogy folyik a vallatás:

— Igazán nem te kötötted azt a mankót az én rózsafámhoz?

— Dehogy kötöttem! Törjön el a kezem, ha ilyet csináltam.

Örzse örül ennek módfelett. De nem enged. Többször is bizonyitva akarja látni az igazságot.

— Megesküdnél rá az oltár előtt?

Sanyi elkeseredik ennyi makacsság láttára:

— Hát elhiszed te azt, hogy ahhoz a rózsafához kötök én mankót, amelyikről nekem annyi rózsát szakitottál?

Ez alapos bizonyiték. Itt esküvésre sincs szükség. Igen tetszik Örzsének a felelet. Lehajol, hogy Sanyi illendő jutalmát megkapja.

Az öregek még dulnak-fulnak. Nem is csoda. Nem lehet már az öregeknek olyan hirtelen, ukk-mukk-fukk kibéküini. Eh, ráérnek erre! Az esküvőig van még három hónap.

TUDVALEVŐ, hogy az óhazában a dollár hivatalos árfolyama sokkal alacsonyabb, mint a magánforgalomban. Sok esetben előfordult, hogy honfitársaink dollárban kivánják, hogy pénzüket az óhazában kifizessék. A zonban sok esetben megtörtént az is, hogy a dollárokat hivatalos árban a kormány beváltja és igy a küldők óriási kárt szenvednek, különösen ha tekintetbe vesszük, hogy pl. a KELEN cég most is 33%-al több pengőt fizet ki a dollárért, mint az otthoni hivatalos ár. Ugyanez áll fenn a LEI, DINÁR vagy CSEHKORONA, átutalásoknál, hol bár az előny jelenleg nem 33% — de mindenképpen jelentékeny.

Kanada vezető pénzküldő irodája, a KELEN cég, melynek pontossága elismert. Irjon felvilágositásért és legujabb árfolyamainkért még ma.

ALEX A. KELEN LIMITED, 1456 City Hall Avenue, MONTREAL, Que.— Pénzét az óhazából gyorsan és akadálytalanul kihozhatja általunk és itt annak értékét önnek dollárokban fizetjük ki. •••